

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4931/2022
08.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против туженог „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд, ради исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2016/22 од 25.07.2022. године, у седници одржаној 08.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2016/22 од 25.07.2022. године као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2016/22 од 25.07.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1995/20 од 23.12.2021. године у ставовима првом, другом и шестом изреке, тако што се:

ОБАВЕЗУЈЕ тужени „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд, да тужиоцу АА исплати:

1. на име накнаде трошкова за исхрану у току рада следеће износе:

- за месец октобар 2017. године, износ од 8.217,00 динара, са законском затезном каматом почев од 15.11.2017. године до исплате;

- за месец новембар 2017. године, износ од 6.712,22 динара, са законском затезном каматом почев од 15.12.2017. године до исплате;

2. на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора следеће износе:

- за месец октобар 2017. године, износ од 3.013,25 динара, са законском затезном каматом почев од 15.11.2017. године до исплате;

- за месец новембар 2017. године, износ од 2.929,94 динара, са законском затезном каматом почев од 15.12.2017. године до исплате;

- за месец децембар 2017. године, износ од 2.973,44 динара, са законском затезном каматом почев од 15.01.2018. године до исплате;

све у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 58.600,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате, као и трошкове другостепеног и ревизијског поступка у износу од 57.469,20 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1995/20 од 23.12.2021. године, ставовима првим и другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за месеце октобар и новембар 2017. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора за месеце октобар, новембар и децембар 2017. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, ближе одређено овим ставовима изреке. Ставовима трећим и четвртим изреке, одбијен је као неоснован алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за месеце октобар и новембар 2017. године и на име регреса за коришћење годишњег одмора за месеце октобар, новембар и децембар 2017. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, ближе одређено овим ставовима изреке. Ставом шестим изреке, одбачена је тужба у делу у ком је тражено да су обавезе тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова исхране у току рада износ од 0,00 динара са каматом почев од 15.01.2018. године до исплате. Ставом шестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2016/22 од 25.07.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији израженим у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био у радном односу на неодређено време код туженог привредног друштва, а на основу Анекса Уговора о

раду од 28.08.2015. године којим је измењен Уговор о раду који је тужилац закључио са АД „Железнице Србије“ правним претходником туженог. Након извршених статусних промена тужени „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. Београд као новоосновано привредно друштво, примењивао је Колективни уговор за А.Д. „Железнице Србије“ (Службени гласник „Железнице Србије“ бр. 4/15 од 24.03.2015. године) којим је у члану 57. прописано да се вредност једног радног часа за обрачун и исплату зарада утврђује у складу са законом и другим актима, да се може утврђивати квартално и шестомесечно, а да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Висина наведених накнада није вредносно исказана, нити се може утврдити у ком проценту учествује у вредност једног часа, а новчано нису исказане ни у платним листама за спорни период. На основу налаза и мишљења вештака за економско-финансијску област утврђена је висина трошкова на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за спорни период, према првој веријанти применом параметра из Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ бр.50/2008, 104/2008 и 8/2009) и према другој варијанти применом параметра из Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ („Службени гласник РС“ бр.37/95 и 7/2000). У складу са налазом и мишљењем вештака (опредељујући захтев као примарни према првој варијанти налаза и као алтернативни захтев према другој варијанти), тужилац је коначно поставио тужбени захтев.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су примењујући одредбе члана 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду и члана 57. став 1. Колективног уговора туженог („Службени гласник Железнице Србије“ бр.4/15) оценили да тужилац неосновано потражује накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, с обзиром на то да запослени не може посебно остваривати накнаду предметних трошкова, када је то право остварио кроз вредност обрачунатих и исплаћених часова рада у складу са колективним уговором, услед чега је без утицаја околност да висина накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора није вредносно исказана, нити се може утврдити у ком проценту учествује у вредност радног часа. Ово стога, што законска одредба исплату накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора предвиђа само као право запосленог, па кад уговор о раду и колективни уговор не утврђује висину накнаде ових трошкова, већ се одређује да се они урачунавају у цену радног часа, тада запослени не може тражити посебно исплату новчаних износа из ових основа, јер нема одговарајућег колективног уговора, као општег акта и инструмента за њихову конкретизацију.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови на правилно утврђено чињенично стање, погрешно применили материјално право.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом, а Законом о изменама и допунама Закона о раду (“Службени гласник РС” бр. 61/05), који се примењује од 01.01.2006. године предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачка 5. и 6.), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене, према члану 121. истог закона и Правилника о садржају обрачуна зарада, односно накнада зарада („Службени гласник РС“ бр. 90/2014 и 44/2018) којим се прописује садржај обрачуна зараде, између осталог и износ накнаде трошкова који имају карактер зарада -

топли оброк и регрес (члан 3. став. 1. тачка 7). Дакле, почев од 01.01.2006. године запосленим је дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада, као и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је остављена могућност да својим актима о расподели зараде, могу уговорати мањи или већи износ регреса и топлог obroка од оног који је био предвиђен Општим Колективним уговором и Законом о раду, али само уколико је донета одлука којом је предвиђена висина регреса и топлог obroка.

Одредбом члана 2. Анекса Колективног уговора „Железнице Србије“ АД („Службени Гласник РС“, бр. 4/06) измењен је члан 57. Колективног уговора из 2002 године и одређено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора, док је одредбама члана 5. овог Анекса, чланом 18. став 2. Анекса 7 Колективног уговора од 23.06.2014. године, као и чланом 57. став 2. Колективног уговора „Железнице Србије“ АД из 2015. године („Службени гласник РС“, бр. 4/15), прописано да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Висина трошкова на име регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова исхране у току рада, мора бити конкретизирана и одређена линеарно за све запослене, што значи да ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без озбира на њихову стручну спрему, звање и радно место. Без одређивања висине накнаде у номиналном износу, она не би била иста за све запослене, већ би била у директној сразмери са коефицијентом радног места, што се не може прихватити и не би било правилно. У конкретном случају тужени у току поступка није доставио суду акт којим је одређена висина тражених накнада из чега се основано може закључити да исти није ни донет.

Имајући у виду изнето, као и да одредбом члана 57. Колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 4/15) која је идентично регулисана и Анексом колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 4/06), није извршена конкретизација овог права у погледу одређивања висине тражених накнада, јер се кроз одређивање накнаде трошкова за исхрану и регрес у оквиру или кроз вредност радног часа, не може утврдити у којим износима су они запосленима признати, то се не може прихватити навод тужених, да су запосленима па и тужиоцу исплаћени кроз исплату зараде, урачунате кроз вредност једног часа.

На основу изложеног, обзиром да тужилац има право на накнаду трошкова за исхрану и регрес и да Колективним уговором туженог, као ни другим општим актом, у спорном периоду висина ових накнада није одређена, нити је плаћена запосленима, чини основаним тужбени захтев (примарни) којим тужилац потражује досуђене износе на име накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, чија висина је утврђена оценом налаза и мишљења судског вештака, применом последње регулативе која је предвиђала параметре у погледу висине трошкова за исхрану и регрес из Општег колективног уговор („Службени гласник РС“ бр.50/2008, 104/2008-Анекс I и 8/2009-Анекс II), а у складу са прецизираним (примарним) тужбеним захтевом према редоследу који је тужилац успоставио у истицању захтева који су међусобно повезани, јер произилазе из истог чињеничног и правног основа. због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца усвојен.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

С обзиром на постигнути успех тужиоца у поступку по ревизији, то му на основу члана 165. став 2. ЗПП, у вези чланова 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка. Висина накнаде трошкова првостепеног поступка одмерена је према опредељеном захтеву са траженим увећањем на име ПДВ-а и то: за састав тужбе од стране адвоката и једног поднеска са прецизираним тужбеним захтевом износ од по 10.800,00 динара, на име заступања на два одржана рочишта износ од по 12.600,00 динара и два неодржана рочишта од по 7.200,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у време предузимања ових парничних радњи, као и трошкови на име вештачења у износу од 10.000,00 динара, све са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Тужени је у обавези да тужиоцу накнади и опредељене трошкове на име састава жалбе и ревизије од по 21.600,00 динара. Тужиоцу су признати и трошкови на име судске таксе за ревизију од 5.707,68 динара и ревизијску одлуку од 8.561,52 динара, све према важећој ТТ. Тужиоцу нису признати трошкови на име судских такси у првостепеном и жалбеном поступку, с обзиром на то да захтев за накнаду трошкова спора у том делу није опредељен по врсти трошкова, у складу са одредбом члана 163. става 2. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић